

Pola eura kulture po glavi stanovnika

Goran KOTUR

Navodno je britanskom premijeru **Winstonu Churchill**u tijekom Drugoga svjetskog rata ministar financija predložio da se smanji financiranje kulture, na što je on odgovorio: "Zašto se onda borimo?" Britanska konzervativna zastupnica u Europskom parlamentu **Emma McClarkin** protivi se pak povećanju proračuna EU-a za kulturu. Ona se oštro suprotstavlja ideji da se više novca troši na "isprazne" kulturne projekte, dok se u Velikoj Britaniji proračunska davanja za Ministarstvo kulture, medija i sporta smanjuju za četvrtinu. Ona tvrdi da na području kulture EU-a u puno segmenata ne dodaje novu vrijednost već "duplira" akcije koje se mogu provesti na razini država članica. McClarkin zagovara tezu da tamo gdje su nacionalne vlasti u mogućnosti provoditi svoje politike i potaknuti suradnju sa susjedima i drugim državama članicama, EU treba smanjiti svoj angažman, te pripaziti da u svakom konkretnom slučaju europski projekti dodaju vrijednost onima koji se već provode na nacionalnom nivou.

I u drugim državama članicama EU-a smanjuju se proračunska davanja za kulturu. U Nizozemskoj će se do 2014. godine financijska sredstva namijenjena kulturi smanjiti za jednu petinu. U takvoj situaciji, upravo je ojačana aktivnost Europske unije na ovom području nada europskim kulturnim radnicima, pogotovo onima čija djelatnost nije tržišno isplativa.

Nova radna mjesta

I Europska komisija ima stav da sredstva za kulturu u europskom proračunu treba povećati. Tako je za proračunsko razdoblje od 2014. do 2020. godine predložila povećanje sredstava koja bi se izravno trošila za kulturu i to za više od jedne trećine. Odnosno, u tom sedmogodišnjem proračunskom razdoblju, kulturi je, prema prijedlogu Europske komisije, namijenjeno ukupno milijardu i 590 milijuna eura. To je manje od pola eura godišnje po stanovniku EU-a. Riječ je o sredstvima za izravno financiranje kulture, uključujući i audiovizualni sektor. Naime, predlaže se formiranje novog programa "Kreativna Europa", koji bi obuhvatio sadašnje programe "Kultura", "MEDIA" i "MEDIA Mundus". "MEDIA" pomaže europsku audiovizualnu industriju, sufinancira obuku stručnjaka, te projekte poput igranih filmova, televizijskih serija, dokumentaraca i animiranih filmova, kao i njihovu promociju. "MEDIA Mundus" podupire suradnju europske audiovizualne industrije na globalnom nivou. Program "Kultura" imao je u sedmogodišnjem financijskom razdoblju od 2007. do 2013. godine na raspolaganju 400 milijuna eura, a program "MEDIA" 755 milijuna eura, dok novi program "MEDIA Mundus" ima od 2011. do 2013. godine na raspolaganju 15 milijuna eura.

S obzirom na broj stanovnika u odnosu na broj stanovnika EU-a, hrvatski bi kulturni radnici iz programa "Kreativna Europa" mogli dobiti nešto manje od dva milijuna eura godišnje, ili oko jedan i pol posto sadašnjeg hrvatskog proračuna za kulturu. To se odnosi samo na izravna davanja za kulturu. Četiri puta više novca za kulturu trebalo bi biti na raspolaganju u strukturnim fondo-

Kad je u pitanju kultura, dodana vrijednost se ne bi smjela mjeriti isključivo kroz zaradeni novac

WILLIAM WEST/AFP

vima EU-a. U prošlom financijskom razdoblju kulturi je u strukturnim fondovima na raspolaganju bilo oko šest milijardi eura. Dobra je vijest da se u novoj generaciji strukturnih fondova kultura smatra četvrtim stupom održivog razvoja. U skladu s tim, kultura bi u financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine trebala dobiti značajna sredstva iz strukturnih fondova, poglavito iz Europskog socijalnog fonda. Ali, da bi se dobila i ta sredstva, kulturi je nužna potpora ne samo Europske komisije i Europskog parlamenta, već i država članica, te regionalnih vlasti.

Novi složeni program "Kreativna Europa" bio bi usklađen s ciljevima strategije "Europa 2020.", posebno glede stvaranja radnih mjesta u kulturnom i kreativnom sektoru. Program je zamišljen kao dopuna drugim programima EU-a, s posebnim ciljem da pomogne onim dijelovima kulturnog i kreativnog sektora koji teže prekograničnoj suradnji, te promicanju kulturne i jezične raznolikosti. Europska komisija smatra da će združivanje programa imati sinergijski učinak. Ipak, i u novom združenom programu pažnja će se posvećivati posebnostima svakog od sektora, odnosno dosadašnjih pojedinačnih programa, pa bi svaki sektor trebao imati određenu financijsku autonomiju. Dakle, pazit će se da se, s jedne strane, ne zanemari ono što sad spada pod program "Kultura", te s druge strane, ono što spada pod programe "MEDIA" i "MEDIA Mundus". Osim toga, posebna će se potpora kulturnoj i kreativnoj industriji dati mogućnošću pristupa novim financijskim instrumentima. Olakšat će se pristup financiranju odnosno povoljnijem zaduživanju, i to preko EIB grupe, koja se sastoji od Europske investicijske banke i Europskoga investicijskog fonda. Ta će mogućnost olakšati razvoj

Europska komisija predlaže da se za proračunsko razdoblje od 2014. do 2020. godine na kulturu potroši milijardu i 590 milijuna eura, što je manje od pola eura godišnje po stanovniku EU-a, ali za trećinu više od novca koji se izdvajao u prethodnoj 'sedmoljetki'

europske kulturne i kreativne industrije. Moći će je koristiti oni dijelovi te industrije koji ne koriste potporu iz drugih programa EU-a, poglavito male i srednje tvrtke.

Nije u šoldima sve

Upravljačko tijelo za program "Kreativna Europa" bit će Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA), koja trenutno upravlja programima "Kultura" i "MEDIA". Europska će komisija izravno upravljati manjim dijelom budućeg programa, primjerice Europskim glavnim gradovima kulture, kulturnim nagradama EU-a i zajedničkim aktivnostima s međunarodnim institucijama.

Kampanja "We are more" (Mi smo više), koje se zalaže za povećanje kulturne aktivnosti na europskoj razini, pozdravlja prijedlog Europske komisije, i poziva Europski parlament i države članice EU da mu daju potporu. Kampanji je prihvatljiva financijska strana prijedloga, ali i spajanje programa, kako bi se povećao potencijal aktivnosti EU-a na području kulture. U kampanji "We are more" smatraju da je pogrešno gledati kulturu samo iz ekonomske perspektive, odnosno da se kultura ne vrednuje samo kroz svoj ekonomski doprinos. Iako kulturna i kreativna industrija značajno pridonose europskom gospodarskom rastu, brojne kulturne aktivnosti su društveno korisne i kad nisu komercijalno isplative. Stoga u toj kampanji pozitivno gledaju na odvojenost dijelova budućeg programa koji se odnose na financijske potpore kulturnom i audiovizualnom sektoru, od onog dijela koji je namijenjen tome da se tvrtkama olakša pristup financiranju. U svakom slučaju, dodana vrijednost se, posebno kad je u pitanju kultura, ne bi smjela mjeriti isključivo kroz zaradeni novac.